

राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील अधिकारी /  
कर्मचारी यांना उत्कृष्ट /गुणवत्तापूर्ण कार्याबद्दल  
पदके/ सन्मानचिन्ह प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन  
गृह विभाग

शासन निर्णय क्र. एमआयएस-१२२२/प्र.क्र.०१/राउशु-१/शिकाना

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक: १० जानेवारी, २०२३.

**संदर्भ :-** आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र.डिईटी  
११२०२२/पदक/२१६/नऊ, दि.१९.१२.२०२२.

**प्रस्तावना :-**

राज्य उत्पादन शुल्क विभाग हा राज्याला मोठ्या प्रमाणात महसूल मिळवून देणारा महत्वाचा विभाग आहे. राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील अधिकारी/ कर्मचारी शासनाचा महसूल वाढविण्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र दारुबंदी कायदा, १९४९ व एनडीपीएस कायदा, १९८५ अन्वये मोठ्या प्रमाणात कारवाया करीत असतात. सदर कारवायांच्या अनुषंगाने त्यांच्या कर्तृत्व, /साहस/ धाडस/ योग्य तपास इत्यादी बाबी विचारात घेता, पोलीस विभागाप्रमाणे राज्य उत्पादन शुल्क विभागात पदके प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

**शासन निर्णय :-**

राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील अधिकारी / कर्मचारी हे शासनाचा महसूल वाढविण्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र दारुबंदी कायदा, १९४९ व एनडीपीएस कायदा, १९८५ अन्वये करीत असलेल्या कारवाया विचारात घेऊन त्यांच्या गुणवत्तापूर्ण सेवा/ कर्तृत्व / साहस / धाडस / योग्य तपास इ. ला अनुसरून राज्य उत्पादन शुल्क विभागात कार्यरत अधिकारी / कर्मचारी यांना खालीलप्रमाणे पदके (Medal) व सन्मानचिन्ह (Insignia) देण्यास याद्वारे शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	पदकाचे नाव	मंजुरी अधिकारी	पदक प्रदान करावयाचा दिनांक	पदकांची संख्या
१	गुणवत्तापूर्ण सेवा पदक (Meritorious Service)	राज्य शासन	२६ जानेवारी	२
२	विशेष मोहिम पदक	राज्य शासन	२६ जानेवारी	१
३	उत्कृष्ट तपास पदक	राज्य शासन	२६ जानेवारी	४
४	आयुक्त सन्मानचिन्ह (Insignia)	आयुक्त,राज्य उत्पादन शुल्क	२६ जानेवारी	५
५	विशेष सेवा पदक	आयुक्त,राज्य उत्पादन शुल्क	२६ जानेवारी	६
एकूण				१८

२. शासनामार्फत/ आयुक्तामार्फत देण्यात येणाऱ्या पदके/ सन्मानचिन्हासाठी खालीलप्रमाणे शिफारस समिती गठीत करण्यात येत आहे.

**(अ) शासनामार्फत देण्यात येणाऱ्या पदकांसाठी शिफारस समिती**

अ.क्र.	पदनाम	पद
१	अ.मु.स./प्र.स./सचिव, राज्य उत्पादन शुल्क, मंत्रालय, मुंबई	अध्यक्ष
२	आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	सदस्य
३	सह/उप सचिव (राउशु), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
४	सह आयुक्त (प्रशासन), राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	सदस्य सचिव

**(ब) आयुक्तामार्फत देण्यात येणारी पदके / सन्मानचिन्हासाठी शिफारस समिती**

अ.क्र.	पदनाम	पद
१	आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	अध्यक्ष
२	सह आयुक्त (प्रशासन), राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	सदस्य
३	उपायुक्त (वरिष्ठ श्रेणी) दर्जाचे २ अधिकारी (आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क नामनिर्देशित)	सदस्य
४	संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	सदस्य सचिव

३. उपरोक्तप्रमाणे प्रदान करावयाच्या पदके/ सन्मानचिन्हांकरीता निवड करण्यात येणाऱ्या अधिकारी / कर्मचारी यांच्या निवडीकरताचे निकष, विचारात घ्यावयाच्या बाबी, सेवा कालावधी परिशिष्ट-अ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे असतील. सदर निकष विचारात घेऊन, शिफारस समिती दरवर्षी १५ जानेवारी पर्यंत संबंधित मंजूरी प्राधिकरणाकडे शिफारस करेल. मंजूरी प्राधिकरण दरवर्षी पदके / सन्मानचिन्ह प्रदान करावयाच्या दिनांकापूर्वी पदके / सन्मानचिन्हांसाठी पात्र अधिकारी/ कर्मचारी यांची निवड जाहिर करतील.

४. आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क विभाग यांनी ८ दिवसात पदके / सन्मानचिन्ह यांची दोन प्रारूपे तयार करून शासन मान्यतेसाठी सादर करावीत.

५. सदर प्रकरणी येणारा खर्च मागणी क्र.बी-२, मुख्य लेखाशीर्ष २०३९, राज्य उत्पादन शुल्क (००) (०१) संचालक, (०१) आयुक्तांचे कार्यालय (०१) (०१) आयुक्त कार्यालय आस्थापना २०३९००१४ (दत्तमत) (अनिवार्य) मधील ५०- इतर खर्च या उद्दिष्टाखाली त्या-त्या वर्षाखाली उपलब्ध असलेल्या अनुदानातून भागविण्यात येईल.

६. प्रस्तुत शासन निर्णय, वित्त विभाग, शासन निर्णय, क्र.विअप्र-२०१३/ प्र.क्र.३०/ २०१३/ विनियम, भाग-२, दि.१७.०४.२०१५ मधील वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ मधील भाग पहिला, उपविभाग दोन, महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम, १९६५ मधील अ.क्र. १ येथील नियम

क्र. २ व ७ अन्वये प्रशासनिक विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०११०१७५०५५६३२९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

( संदिप ढाकणे )  
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव,
४. मा.मंत्री, राज्य उत्पादन शुल्क यांचे खाजगी सचिव,
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा यांचे खाजगी सचिव,
६. प्रधान सचिव (राउशु) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
७. महालेखापाल-१/२ (लेखापरिक्षा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्रराज्य, मुंबई / नागपूर,
८. आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
९. संचालक (अंमलबजावणी व दक्षता), राउशु, म.रा., मुंबई,
- १०.सर्व विभागीय उपआयुक्त, राउशु,
- ११.सर्व अधीक्षक, राउशु,
- १२.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- १३.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
- १४.अवर सचिव (राउशु-२)/कक्ष अधिकारी (राउशु-३), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १५.निवडनस्ती (राउशु-१).

शासन निर्णय क्र.एमआयएस-१२२२/प्र.क्र.०१/राउशु-१/शिकाना, दि. १० जानेवारी, २०२३  
सोबतचे परिशिष्ट-अ

(१) राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील अधिकारी / कर्मचारी यांना प्रदान करावयाच्या पदके/ सन्मानचिन्हांकरीता निवडी करताचे निकष खालीलप्रमाणे आहेत.

- i. परराज्यातील मळी / मद्यार्क / मद्य तस्करी विरुद्ध गुन्हे नोंदवून तपास अतिशय कौशल्यपूर्ण व व्यवस्थितपणे करणे.
- ii. मद्य निर्माणीमधून परवान्यावर मद्य निर्गत होताना कमी उत्पादन शुल्क वसूल केल्याचे प्रकरण उघडकीस आणून शासनाचा महसुलाच्या हिताचे रक्षण केलेले असावे.
- iii. बनावट मद्य तयार केलेली प्रकरणे उघडकीस आणून अशा प्रकरणी केलेली कारवाई.
- iv. शासनाने मंजूर व नुतनीकरण केलेल्या मद्य निर्माणीमधून उत्पादन शुल्क चुकवून बाहेर काढलेले मद्य, अशी प्रकरणे उघडकीस आणून त्याविरुद्ध केलेली कारवाई.
- v. बनावटरित्या तयार केलेली स्कॉच अथवा ड्युटी फ्री शॉप मधून बेकायदेशीरपणे मद्य आणून राज्यात विक्री करित असताना गुन्हे उघडकीस आणणे व त्याविरुद्धची कारवाई.
- vi. हातभट्टी दारु निर्मिती व विक्री केंद्रावर मोठ्या प्रमाणात कारवाई करून दाखल केलेल्या गुन्ह्यातील हातभट्टी दारु निर्मिती, वाहतुक व विक्री करणाऱ्या सर्व संबंधित इसमांवर कारवाई झालेली असावी.
- vii. अवैध मद्य निर्मिती, वाहतुक व विक्रीच्या व्यवसायात गुंतलेल्या सराईत गुन्हेगारावर एम.पी.डी.ए. अथवा मोक्का कायद्यांतर्गत कारवाईसाठी प्रस्ताव पाठविले व त्यामध्ये सक्षम प्राधिकरणाचे स्थानबद्धतेचे आदेश निर्गमित झालेले असावेत.
- viii. महाराष्ट्र दारुबंदी कायदा, १९४९ मधील कलम ९१ व ९३ अन्वये सराईत गुन्हेगाराकडून चांगल्या वर्तणूकीचे बंधपत्र घेण्याची कारवाई संदर्भातील प्रकरणे.
- ix. आसवनी, मद्य व बीयर निर्माणामध्ये विहीत मात्रेपेक्षा जास्त हानी झालेली प्रकरणे उघडकीस आणून त्यावरील कर वसूली संदर्भातील कार्यवाही.
- x. आसवनी मधून मद्यार्क निर्गत होताना ते विप्रकृत झालेले आहे अशी कागदपत्रे दर्शवून शुध्द मद्यार्क बाहेर पाठविणे अशी प्रकरणे शोधून त्याविरुद्ध केलेली कारवाई.
- xi. मद्य / बीअर निर्माणीमधून परराज्यात / परदेशात निर्यात केलेले मद्य अंतिमस्थळी न जाता इतर ठिकाणी उतरविणे अशी प्रकरणे शोधून त्याविरुद्ध केलेली कारवाई.
- xii. बनावट मद्य निर्मितीचा कारखाना, लेबल, कॅप, रिकाम्या बाटल्या तयार मद्य अथवा मद्यार्क इ. मुद्येमाल गुन्ह्यामध्ये जप्त केलेला असणे.
- xiii. गुन्हा उघडकीस आणताना शौर्य गाजवलेली प्रकरणे.

- xiv. कार्यक्षेत्रातील बेकायदेशीर मद्य विक्री करणारी हॉटेल / ढाबे व हातभट्टी निर्मिती / विक्री केंद्रे बंद केल्याची कार्यवाही केलेली असणे.
- xv. नोंदविलेल्या गुन्ह्यातील आरोपींना दोषसिध्दीमुळे मा.न्यायालयाने दंड अथवा शिक्षा केलेली असावी.
- xvi. भेसळयुक्त ताडी ( क्लोरल हायड्रेट किंवा इतर पदार्थ) मोठ्या प्रमाणात जप्त करून ते तयार करणारे कारखाने शोधून कारवाई केलेली असावी.
- xvii. राष्ट्रीय/ राज्य स्तरावर खेळात प्राविण्य दाखविणे.
- xviii. गुन्ह्यातील तपासात कनिष्ठ अधिकारी व कर्मचारी यांना योग्य ते मार्गदर्शन करणे, तपासात सहभाग घेणे इ.
- xix. महसूलवाढीसाठी नावीन्यपूर्ण योजना, प्रस्ताव सादर करणे.

**२. राज्य शासनाचे पदक व आयुक्तांचे बोधचिन्ह मंजूर करताना खालील बाबी विचारात घेण्यात याव्यात.**

- i. अधिकारी व कर्मचारी यांची सचोटी संशयातीत असावी. त्यांचेविरुद्ध कोणत्याही न्यायालयात दावे चालू नसावेत.
- ii. अधिकारी व कर्मचारी यांचे विरुद्ध विभागीय चौकशी प्रस्तावित / चालू / प्रलंबित नसावी.
- iii. अधिकारी व कर्मचारी यांचे पुर्वचारित्र्य अहवाल चांगला असावा.
- iv. राज्य शासनाचे पदकाकरीता संबंधित अधिकारी / कर्मचारी यांचे गोपनीय अहवाल उत्कृष्ट दर्जाचे असावेत.
- v. अधिकारी व कर्मचारी यांनी त्यांचे अद्ययावत मत्ता व दायित्व विवरणपत्र सादर केलेले असावे.

**३. उत्कृष्ट कामगिरी करणाऱ्या अधिकारी / कर्मचारी यांना पदके मंजूर करताना त्यांनी खालीलप्रमाणे किमान सेवा कालावधी पूर्ण केलेला असावा.**

अ.क्र.	पदकाचे नाव	किमान सेवा कालावधी
१	गुणवत्तापूर्ण सेवा (Meritorious Service)	१२ वर्षे
२	विशेष मोहिम पदक	८ वर्षे
३	उत्कृष्ट तपास पदक	५ वर्षे
४	आयुक्त सन्मानचिन्ह (Insignia)	५ वर्षे
५	विशेष सेवा पदक	३ वर्षे

\*\*\*\*